

EDITA

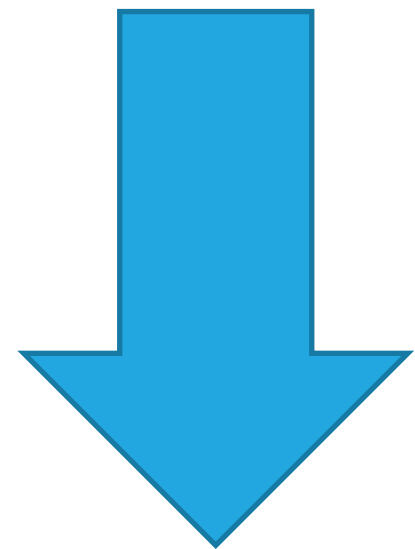
Arvioinnin kyselytunti Päijät-Häme 13.4.2021 klo 8-9

Tarja Tuomainen

Keskeisimmät arviointikäsitteet ja arvioinnin toimintaperiaatteet

POPS ARVIOINTILUKU JA SIIHEN TULEVAT MUUTOKSET + AIKATAULU

Kaikki oppiaineet eivät ole samalla tavalla kumulatiivisia, työskentelytaidot ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden arviointi

OSAAMISEN ARVIOINNIN KOHTEET

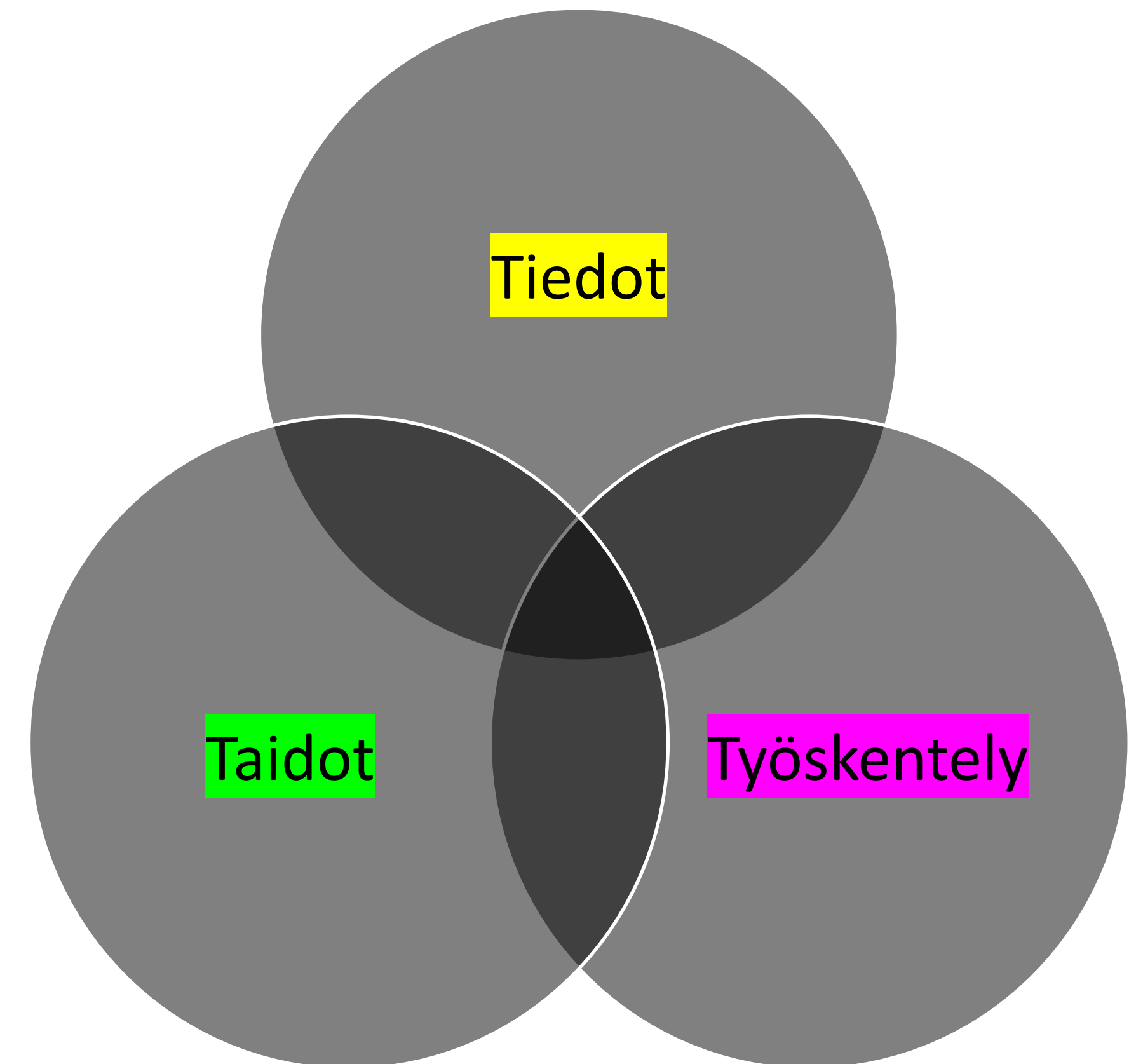
PERUSOPETUSLAKI (628/1998)
§22 Lukiolaki ([714 /2018](#))

Perusopetusasetus (852/ 1998) §10-§14

Asetus perusopetuslaissa tarkoitetun
opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja
perusopetuksen tuntijaosta (422/2012)

Perusopetuksen opetussuunnitelman
perusteet (2014)

Paikalliset opetussuunnitelmat

ARVIOINNIN KESKEISIÄ PERIAATTEITA PERUSOPETUKSESSA – MITÄ NIIDEN JOHTAMINEN KÄYTÄNTÖÖN TARKOITTA?

- *Arviointi on yhdenvertaista*
- *Arviointi edellyttää avoimuutta, yhteistyötä ja osallisuutta*
- *Arviointi on suunnitelmallista ja johdonmukaista*
- *Arviointi on monipuolista*
- *Arviointi perustuu tavoitteisiin ja kriteereihin*
- *Arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden ikäkausi ja edellytykset*

Keskeisiä käsitteitä

ARVIOINTI = Arviointi on kaikkea sitä toimintaa, jonka perusteella syntyy arvottavia johtopäätöksiä. Asetettujen tavoitteiden ja saavutettujen tulosten välistä vertailua.

ARVOSTELU = YTL:n käyttämä termi arvosanan antamiseen liittyvästä arviointitoiminnasta.

JATKUVA ARVIOINTI

MONIPUOLINEN ARVIOINTI = Monta eri kertaa, monella eri tavalla + tarkoituksenmukaisin arviointikeinoin.

EDISTYMISEN ARVIOINTI = Laadullista ja kuvailevaa, sanallista eli suullista tai kirjallista.

PALAUTE = Ei ole synonyymi arvioinnille. On mahdollista vasta arvioinnin jälkeen. Sisältää tosiasioita ja kuvausta, ei mielipiteitä. Kohdistuu toimintaan (tavoitteisiin) ei henkilöön.

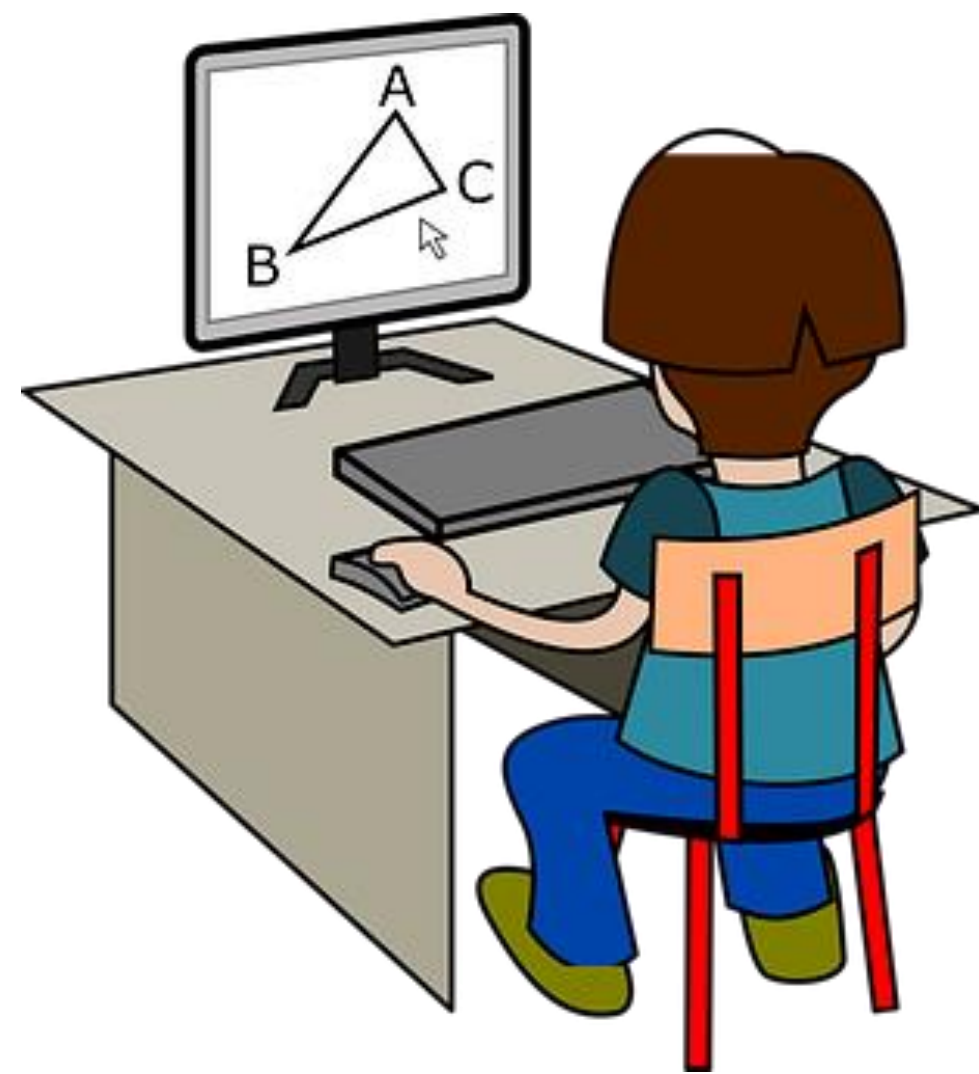

Diagnostinen arviointi=
Toteava arviointi=
Lähtötason arviointi =
Oppimisprosessin alussa
Laadullista ja kuvailevaa

Formatiivinen arviointi=
Oppimisprosessin
aikainen arviointi
Laadullista ja kuvailevaa
oppimista ja siinä
edistymistä näkyväksi
tekevää

Integroiva arviointi=
Kehittää oppilaan /
opiskelijan oppimaan
oppimisen taitoja

Yleensä laadullista ja
kuvailevaa

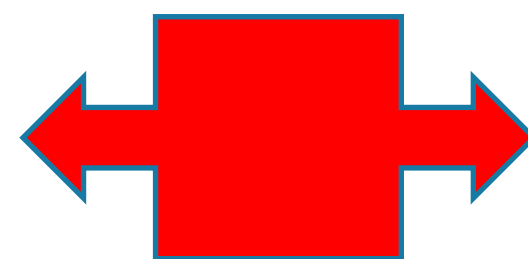
Summatiivinen arviointi=
Osaamisen arviointi

Yleensä määrällistä

Oppimisen aikaisessa arvioinnissa oppilas

havainnoi ja pohtii esimerkiksi:

- omaa oppimistaan
- missä ja miten hän on onnistunut
- miten hänen tulisi vielä korjata toimintaansa ja/tai
- miten hän on edistynyt esim. työskentelyssä
- miten hänen tulisi vielä toimia saavuttaakseen asetetut tavoitteet.

Oppimisen aikaisessa arvioinnissa opettaja:

- ohjaa oppilasta hänen hänen pohdinnoissaan kysellen ja keskustellen
- auttaa näkemään oppilaan vahvuuksia, kehittämiskohteita ja/tai edistymistä
- auttaa havainnoimaan omaa toimintaansa realisistisesti ja/tai
- kannustaa kokeilemaan, korjaamaan tai jatkamaan toimintaa itsearvioinnista saadun palautteen avulla
- **saa palautetta omasta opetuksestaan ja ohjaamisestaan ja tarvittaessa muokkaa/ muuttaa/ korjaa toimintaansa**

ARVIOINNIN KOHTEENA TAVOITTEET JA NIIDEN SAAVUTTAMINEN

- Perusopetuksessa arviointi kohdistuu **oppimiseen, osaamiseen, työskentelyyn ja käyttäytymiseen.**
- **Osaamisen arviointi = tiedot, taidot ja työskentely**

ARVIOINTI PERUSTUU TAVOITTEISIIN JA KRITEEREIHIN

TAVOITTEET JA ARVIOINTIKRITEERIT SUMMATIIVISESSA ARVIOINNISSA

Kaikenlaisen (sekä summatiivisen että formatiivisen) arvioinnin on 1) perustuttava tavoitteisiin ja 2) tavoitteiden saavuttamista tulee arvioida tietoisesti valituiden, arviointikriteereihin sopivien arviointimenetelmien kautta.

Kriteeriuudistuksen tavoitteena esimerkiksi yhdenmukaisuus ja yhdenvertaisuus oppilaiden jatko-opintokelpoisuuden kannalta: kriteerit luotu nyt useammalle arvosanalle (ei pelkästään 8).

Päätösarvioinnin kriteerit ovat OPH:n antama, muuttamattomana toimeen pantava normi.

Miten OPH:n uusien kriteerien mukaista päätösarviointia siis pitää ajatella?

- Tarkastele tavoitteita. → Ratkaise ja toteuta opetustapasi. → Valitse parhaiten sopiva arviointimenetelmä, joka kohdentuu kyseiseen tavoitteeseen ja mahdollistaa ko. osaamiseen esitetyn arviointikriteerin käytön.

Tavoitteiden ja sisältöjen vuosiluokkaistaminen päättöarvioinnin kriteerien käyttöehtoina

- Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa tavoitteet ja sisällöt on määritelty vuosiluokkakokonaisuuksittain. Paikallisessa OPS:ssa määritellään keskeiset tavoitteet ja sisällöt jokaiselle vuosiluokalle.
- Vuosiluokkaistaminen on välttämätön kaikenlaisen – ei vain perusopetuksen päättövaiheen – oikeudenmukaisen arvioinnin kannalta, koska arvioinnin on aina perustuttava tavoitteisiin.

luokat 7-9

9. luokka

8. luokka

7. luokka

Esimerkki espoon OPS:sta: suomen kieli ja kirjallisuus/tekstien tuottaminen

Tekstien tuottaminen

Opetuksen tavoitteet

T10 rohkaista oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana

T11 tarjota oppilalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja

T12 ohjata oppilasta vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota oppilalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista oppilasta vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana

T13 ohjata oppilasta edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista ja vahvistamaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventämään ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistamaan yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista

T14 harjaannuttaa oppilasta vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaus tapojen hallintaa omassa tekstissä sekä opastaa oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen

Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet

S3 Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan: kielellisinä, visuaalisina, audiovisuaalisina ja verkkoteksteinä. Perehdytään erityyppisten tekstien tavoitteisiin ja arviointikriteereihin. Tutkitaan kirjoitettujen tekstien elementtejä, sekä hyödynnetään tätä tietoa omassa teksteissä.

S3 Opiskellaan kertoville, kuvaaville, ohjaaville ja erityisesti pohtiville ja kantaa ottaville teksteille tyypillisiä tekstuaalisia, visuaalisia ja kielellisiä piirteitä ja hyödynnetään tätä tietoa tuottaessa omia tekstejä.

S3 Harjoitellaan tekstien tuottamista vaiheittain. Annetaan ja vastaanotetaan palautetta tekstin tuottamisen eri vaiheissa.

S3 Syvennetään ymmärrystä kirjoitetun yleiskielen piirteistä: hahmotetaan kappaleiden, virkkeiden ja lauseiden rakenteita (erilaiset kappalerakenteet, pää- ja sivulauseet) ja opitaan käyttämään asioiden välisten suhteiden ilmaisukeinoja sekä ilmaisemaan viittaussuhteita. Opitaan käyttämään kirjoitetun yleiskielen konventioita omien tekstien tuottamisessa ja muokkauksessa.

S3 Vahvistetaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten referoimista, tiivistämistä, muistiinpanojen tekoa ja lähteiden käyttöä. Perehdytään tekijänoikeuksiin ja noudatetaan tekijänoikeuksia omia tekstejä tuottaessa.

- Opettaja vastaa, että tavoite tulee arvioiduksi kriteerien avulla sillä vuosiluokalla, missä se päättyy; esimerkiksi tässä tavoitteet T10 ja T12 on kirjattu pelkästään seitsemännelle luokalle.

luokat 7-9

9. luokka

8. luokka

7. luokka

Päätöarvioinnin kriteerit, suomen kieli ja kirjallisuus/tekstien tuottaminen

Opetuksen tavoitteista johdettu oppimisen tavoite

T12: Oppilas vahvistaa tekstin tuottamisen prosessejaan ja tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä vahvistaa taitoaan antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana.

Osaamisen kuvaus arvosanalle 5

Oppilas osaa tuottaa mallien avulla yksinkertaisia tekstejä. Oppilas osaa nimetä jonkin vahvuutensa tai kehittämiskohteensa tekstin tuottajana.

Osaamisen kuvaus arvosanalle 7

Oppilas osaa tuottaa erityyppisiä tekstejä ohjeiden mukaan. Oppilas osaa kuvata itseään tekstien tuottajana ja nimetä muutamia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan.

Osaamisen kuvaus arvosanalle 8

Oppilas osaa tuottaa tavoitteen mukaisia tekstejä. Oppilas osaa eritellä vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana.

Osaamisen kuvaus arvosanalle 9

Oppilas osaa tuottaa luovasti tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia tekstejä. Oppilas osaa arvioida vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana ja pohtia, miten voi taitojaan kehittää.

- Päätöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt äidinkielen ja kirjallisuuden tavoitteet ja niihin liittyvät päätöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. **Miten arviointitieto siirtyy?**

HUOM! Luettava rinnakkain arviointilukua ja päättöarvioinnin kriteereitä.

Luku 6.8	Päättöarvioinnin kriteerit
<p>Päättöarvioinnissa annettava numeroarvosana tai sanallinen arvio kuvaa oppilaan osaamisen tasoa suhteessa kunkin oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin ja päättöarvioinnin kriteereihin.</p>	<p>Päättöarvosanan muodostuminen vl. 7-9.</p> <p>Oppilaan oppimisen tavoitteet + kriteerit</p>
<p>Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt oppiaineen oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa.</p>	<p>Oppiaineen tavoitteiden ja sisältöjen vuosiluokkaistaminen vl 7-9.</p> <p>Oppiaineissa eroja esim. sen mukaan, miten (millä tuntimäärällä ja millä sisällöillä tavoitteita on päätetty opettaa esim. kunnassa x)</p>

Luku 6.8

Päätöarvioinnin kriteerit

Paremmen osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta.

Mitä tarkoittaa käytännössä?

HUOM! Päätöarvioinnin kriteerit ovat nyt julkaistussa muodossa opettajan työväline.

Työskentelyn arviointi sisältyy oppiaineen arvosanaan myös päätöarvioinnissa.

Miten näkyy eri oppiaineissa?

Tavoitteet ja arviointikriteerit summatiivisessa ja formatiivisessa arvioinnissa

Opiskeluprosessin aikana kannattaa hyödyntää erilaisia tapoja osoittaa osaamista monipuolisesti (opetukseen integroituvaa formatiivista arviointia). Jos niitä käytetään arvioinnin osana, tulee ne dokumentoida ja oppilaan tulee olla tietoinen siitä etukäteen.

--> formatiivisen ja summatiivisen arvioinnin välisen rajan tarkoituksenmukainen liudentuminen.

Formatiivinen arviointi on osa opetusta ja tukee opiskeluprosessien etenemistä:

- Itsearviointi ja vertaispalaute kuuluvat POPS14:n mukaan formatiiviseen arviointiin, eivätkä ne voi vaikuttaa oppiaineesta annettavaan arvosanaan.
- Myös formatiivisen arvioinnin tulee perustua tavoitteisiin, ja jos sitä käytetään päättöarvioinnin näyttönä, päättöarvioinnin kriteerit ovat tältä osin velvoittavia.

TYÖSKENTELYN ARVIOINTI

- Työskentelyn arviointi perustuu perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa **vuosiluokittain täsmennettyihin oppiaineiden tavoitteiden** sisältämiin työskentelytaitojen tavoitteisiin.
- **Työskentelyn arviointi on osa oppiaineen arviointia** = Työskentelyä ei arvioida oppiaineista erillisenä.
- Perusopetuksen aikana kehittyvälle työskentelytaidolle on ominaista, että oppilas oppii
  - työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa
  - suunnittelemaan ja arvioimaan opiskeluaan ja työskentelyään
  - huomioimaan työskentelystä saamansa palautetta ja toimimaan sen mukaisesti
  - toimimaan vastuullisesti ja parhaansa yrittäen
  - toimimaan rakentavassa vuorovaikutuksessa muiden kanssa

YLEISET TYÖSKENTELYTAIDOT

- **HUOM:** tuntiaktiivisuus ei ole arvioinnin kohde

Oppilas:

- työskentelee itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa
- suunnittelee opiskeluaan ja työskentelyään
- osaa ottaa huomioon työskentelystä saamansa palautteen ja toimii sen mukaisesti
- työskentelee vastuullisesti ja parhaansa yrittäen
- toimii rakentavassa vuorovaikutuksessa muiden kanssa

PÄÄTTÖARVOSANAN MUODOSTAMINEN JA KOMPENSAATIOPERIAATE

- Päätösarvosana on tavoitteiden ja kriteerien perusteella **muodostettu kokonaisarviointi.**
- Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet tietyn arvosanan mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa.
- Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai **heikomman suoriutumisen** jonkin muun tavoitteen osalta.

SUMMATIIVINEN ARVIOINTI OPETTAJAN TEHTÄVÄNÄ

- Summatiivinen arviointi tehdään vähintään jokaisen lukuvuoden päätteeksi sekä perusopetuksen päättyessä. Lukuvuoden päätteeksi tehtävä arviointi on summatiivinen kokonaisarviointi oppilaan **koko lukuvuoden suoriutumisesta**.
- Päätösarviointi kohdistuu oppiaineille asetettuihin tavoitteisiin perusopetuksen oppimäärän päättyessä.
- **Opettajan tulee dokumentoida arvioinnit niistä näytöistä, jotka vaikuttavat oppilaan summatiiviseen arviointiin.**
- Summatiivisen arvioinnin tekee aina oppilasta opettanut opettaja, tai jos opettajia on useita, opettajat yhdessä (Perusopetusasetus 13 § 1 mom.).

Ennakkokysymykset

- Miten oppiaineiden tavoitteet tulisi painottaa sekä opetuksessa ja arvioinnissa suhteessa toisiinsa? Ts, ovatko tavoitteet suhteessa toisiinsa samanarvoisia?
- Mitä tarkoittaa arviointiluvun kohta: "Päättöarvosana on oppiaineen tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi
- Arvioidaanko päättöarviointia annettaessa osaamisen tasoa arviointia annettaessa vai suoritetaanko jonkinlainen kokonaisarvio, näin esim. työskentelytavoitteet koko arviointijaksolta esim. 7.-9.lk
- Otetaanko summatiivisessa arvioinnissa huomioon vain ne näytöt, joiden arviointi on dokumentoitu?
- Miten toimitaan esim. työskentelyyn liittyvien tavoitteiden kanssa, ne joista on vaikea suunnitella näyttöä vaan kysymys on enemmän pidempiaikaisesta työskentelytaidosta esim. kemiassa?
- OPSin tavoitteet kirjattu opettajan tavoitteeksi (harjoitellaan, opetetaan jne) mutta joudumme arvioimaan oppilaan osaamista. Jokaista tavoitetta pitäisi kuitenkin tasa-arvoisesti arvioida ja dokumentoida. Tämä tuntuu melko mahdottomalta, mitä enemmän OPSia lukee, sitä mahdottomalta tämä tuntuu.
- Otetaanko tänä keväänä arvioinnissa huomioon jotenkin sitä, että ollaan oltu osaksi etäkoulussa?

Ennakkokysymykset

- Persoonan vaikutus arviointiin
- Käyttäytymisen vaikutus arviointiin
- Tavoitteiden laajuus arvioinnin kannalta
- Wilma-merkintöjen vaikutus arviointiin; miksi kouluissa ei ole yhteisiä käytäntöjä tuntimerkintöjen suhteen

Opettajan arviointi-osaamisen malli

Teacher Assessment Literacy in Practice, TALiP
(Xu & Brown 2016)

